

FÜGGETLEN LAPOK

Megjelennek minden nap.

Az előfizetési pénzek
 s a lap kezelését illető minden tárgyak
 a kiadó-hivatalhoz (Első magyar egye-
 sületi könyvnyomda, 3 korona-utca, 18
 sz. a.) intézendők.

Böngésző levelek el nem fo-
 gadtatnak.

Előfizetési ár:

egész évre 20 frt. félévre 10 frt. ne-
gyedévre 5 frt.

Bejuttatási díj: 6-hasábos petit-sor
5 kr., helyegjdi mindenbejuttatásért 30 kr.

A „nyilt-tér“-ben
4-hasábos petit-sor 20 kr.

Uj előfizetés

„FÜGGETLEN LAPOK“ további folyamára.

April-juniusi évnegyedre . . . 5 ft. — kr.
 April-szeptemberi félévre . . . 10 „ —
 April-decemberi évnegyedre . . . 15 „ —
 Egy óra 1 „ 70 „

A kiadó-hivatal,
3 korona utca 18. sz.

EGYHÁZI ÜGYEK.

Nézetek az egyház autonómiájára

II.

Midőn az egyház autonómiájáról, s ön-
 kormányzati szervezkedéséről van szó, ak-
 kor a r. k. köz-egyháznak Krisztus — az
 isteni megváltó — általi alapítása, rende-
 zése, és szervezete kérdés alá nem jöhet,
 akkor nem szabad feltételezni: mintha az
 egyház autonómiájának ügyében vélemény-
 yező, a római pápának — mint egyház-
 fejének — elsőbbségét, vagy pedig hierar-
 chiai fokozatot — ordinem hierarchicum —
 mely mindkettő isteni rendelményből veszi
 eredetét, érinteni vagy rendelni akarná.

Mindkettő dogma, melyet senkinek, ha
 csak katolikus jellegéből kivetkőzni nem
 akar, tagadni nem szabad.

Az egyház autonómikus szervezete alatt
 csak is a köz, nemzeti és egyházmegyei zsi-
 natok rendezése, és az egyházmegyei kor-
 mányszat koordinátója, — az aránynak,
 mely szerint a particularis egyházak, avagy
 egyházmegyei tagjai ezekben képviseltes-
 senek, meghatározása, és annak elintézése
 értetik, hogy az egyházmegyei kormány-
 zatában vagy az egyházi közjavak, nevelés
 és hason természetű ügyek kezelésében kik
 s mily tekintetben vegyenek részt?

Midőn a dogma érintetlenül hagyatik, —
 midőn a pápa — mint egyházfej — hódol-
 tatlanul elismertetik, — midőn a hierar-
 chikus rangfokozat isteni eredetűnek lenni
 tartatik, akkor azokat, kik a világi termé-
 szetű dolgokra, vagy a zsinatok és egyház-
 megyei kormányzat rendezésére nézve, — ki-
 váltá a még az ő egyház canonaira és szo-
 kásaira történik hivatkozás, — véleményü-
 ket nyilvánítják protestantismushoz hajló,
 vagy éppen antikatholikus érzelműkről vá-
 dolni valóban nem tapintatos, és czéla egy
 általában nem vezető eljárás, részint: mivel
 azokat, kik nézeteiket fenntebb tekintetben
 előterjesztik, egy szent meggyőződés ve-

zérli, és ez az egyház, java disze, dicsősége,
 terjedése, és a hívek lelki üdvének előmoz-
 dítása; — részint: mivel ezek, mint az
 Isten igéjének hirdetői s az egyháznak elő-
 harcsoái vallás és erkölcsiség terjesztése
 tekintetében a gyakorlati élet mezején —
 mint a tapasztalás igazolja — igen gyakran
 — bár Istené a dicsőség — sikerdús ered-
 ményt tudnak felmutatni; — részint pedig
 mivel az ő egyház tisztán canonai és a hajdani
 szokások megerősítik azt, hogy az egyház
 ügyei feletti tanácskozásokban az alsóbb
 rendű clerus, sőt még némi ügyekben a hívő
 nép is vett részt.

A mi már magát az autonómiát illeti:
 valamint az egyháznak vannak kül- és bel-
 ügyei: úgy gondoskodásának tárgyai is
 vagy világi, vagy tisztán egyházi természetű
 ügyek; intézkedése is tehát vagy circa vagy
 in sacra történik. És nézetem szerint az
 autonómiát is ekkép kell megállapítani, a
 mennyiben t. i. az egyház külügyeit illető
 tisztán világi természetű ügyek a vegyes
 katolikus status gyűlésének, — az egyház
 belügyeire vonatkozó tisztán egyházi ter-
 meszetű ügyek pedig a zsinatoknak tárgyait
 képezik.

Az egyház külviszonyát illető s világi
 természetű tárgyak elintézésében, például:
 az iskolai ügyek, s a kegyuri jog rendezé-
 sében, az egyházi javak kezelésében, s más
 eféle kérdésekben, véleményem szerint a fő-
 papság nem csak az alsóbb rendű papsággal,
 de a világiakkal is, — kik szavazattal
 ellátandók, — tanácskozhatik, sőt tanács-
 koznania kell.

Az ő egyház szervezetében igen gyak-
 ran világos nyomára akadunk annak, hogy
 az egyházi tanácskozásokon a hívő mégis
 jelen volt, s azokra befolyt. Ap. cs. k. 15.
 r. olvassuk: Akkor tetszett az apos-
 toloknak és véneknek az egész
 anyaszentegyházzal. Szent Cyprián
 pedig írja: „Cui non potui me so-
 lum iudicem dare cum multi ad-
 huc de Clero absentes sint, nec
 locum suum vel sero repetendum
 putaverint et haec singulorum
 tractanda sit et limanda ple-
 nius ratio, non tantum cum col-
 legis meis, sed et cum plebe ip-
 sa universa.“ Lib. II. Epistola 24. ad
 Clerum Carthagenensem.

Ha a katolikus papság a civilis erőt
 magától eltávolítja, s azt a képviselői jog
 aránytalan kiosztása által magától elide-
 geníti akkor ez iránt diffidentitást tanusit,
 ebből pedig legnagyobb kár háromhatik
 az egyháza. Példa a katolikus Erdélynek
 siralmas állapota. Nem jó praecipitálni a
 dolgot, mert akkor egy előre nem látott
 vésznek megyünk elibe.

De nincs is mit félni a katolikus világi
 elemtől, ha ez a paritás elvénél fogva is kép-
 viseltetnek a katolikus státusgyűlésen.
 Az ily gyűlésnek is elnöke a püspök, vagy
 akadályoztatása esetében annak helyettese,
 kinek elnöki szép jogai kell, hogy szentül
 tiszteltem tartassanak. Jogköréhez tarto-
 zik a gyűléseken elnökölni, a többség véle-
 ményét határozatilag kimondani, érvényt
 szerezni, s arra: hogy az egyház törvényei
 mindenki által pontosan teljesíttessenek,
 szigorúan felügyelni. És ebben áll a püs-
 pök legnagyobb, s legimposantabb tekin-
 telye.

Továbbá ezen katolikus státus gyű-
 lésnek tárgyait az egyház külviszonyára
 vonatkozó ügyek képezik. Ezek például:
 a nevelés ügye, melybe, hogy a szülők a kellő
 határok közt befolyásukat érvényesíthet-
 sék, maga a természet törvénye fennhangon
 követeli; ilyen továbbá az egyházi közjavak
 kezelése, s azok iránti intézkedés, e
 tekintetben sines ok a világi elemtől tartani,
 mert az egyházi közjavakat által kifizet-
 tek, fordítani nem szabad, minélfogva az
 alapítványokat semmi vesztély nem érheti;
 a kezelést pedig, vagy a kezelési ügyelet-
 tet a világiaktól megtagadni a bizalmatlanság
 egy neme volna, mely viszont bizalmatlanságot
 szülhetne. Már pedig ha a lelkipásztorok
 és hívek közötti édes bizalom
 láncza megszakad, mi jót várhatunk akkor
 ezektől az egyházra nézve? remélhetjük-e,
 hogy ők az egyház java előmozdítása iránt,
 nem mondom, lelkesülni, de csak érdekel-
 tetni is fognak. Az egyház külviszonyait
 illető ügyek érdekében tartandó tanácsko-
 zásokból tehát a világiakat kizárni nem
 tanácsos, és nem czélszerű, sőt ellenkezőleg
 a világi elemnek az egyház és tanoda ügyé-
 ben érdekeltisége felette kívánatos és szük-
 séges.

Vegyük gyakorlatilag a dolgot.
 Ha egy lelkipásztor maga személyében,
 vagy pedig egyházi gondnokával együtt
 kezeli az egyház vagyonát és pénztárát, bár
 a leglelkismeretesebben járván el, s az
 egyháznak nyilvános hasznokat hajtván,
 sikerdús eredményt mutat is fel, még is le-
 hetnek a község tagjai közül oly vallástalan
 s erkölcselenek, kik, hogy a lelkész
 tekintélyét aláássák, a népek lelkésze
 iránti szeretetét megingassák, őt ártatlanul
 gyanúsítani s rágalmozni törekcsenek.

Midőn ez nem történhetik akkor, ha az
 egyházközségben egyházi s iskolai bizott-
 mány létezik, s ennek tagjai hívek közön-
 sege által szabadon választatnak, mert ily
 egyházi s iskolai bizottmány köréhez tar-
 tozván az egyház vagyonának közös érte-
 kezés értelmében kezelése, a pénztárról

vezetett számadások megvizsgálása, a ne-
 velés ügyének előmozdítása, a tanoda szük-
 ségleteinek beszerzése iránti rendelkezés, a
 tanoda évi költségeinek előleges kiszámi-
 tása, és megállapítása s egyéb az egyház és
 tanoda küléletéhez tartozó ügyek. — a lel-
 kipásztor, — mint ezen bizottmány elnöke,
 — és a nép közötti viszony kelemetessé
 válik, s mindig szorosabban fűződik, nincs
 kitéve azon alaptalan gyanunak, mintha az
 egyház vagyonát hanyagul, vagy épen hüt-
 lenül kezelné, nem hozhatatik fel ellenébe
 azon helytelen vád, mintha az iskola szer-
 vezése és rendezése által, — mi különben a
 lelkipásztorok egyik legszebb feladata, —
 csak a népre új terheket róni akarna.

Pedig vajmi gyakran lehet hallani alap
 nélküli vádak a lelkész ellen ott, hol egy-
 ház-iskolai bizottmány nem léte miatt maga
 a lelkész — bár nem köteleméhez képest,
 és dicséretre méltó buzgalommal, — de sa-
 ját akarata szerint rendezte a tanodai ügye-
 ket. Az egyház-iskolai bizottmányokkal
 ellátott egyházközségben a lelkész eljárását
 siker és áldás kíséri, itt az egyházközség
 tagjaiban az egyház ügyei iránti érdekelt-
 ség és aldozatkszság nöltén-nő, itt a tani-
 tók fizetésére, s a tanodák szükségletei fe-
 dezésére kívánt költségek rendesebben fi-
 zettetnek, a lelkész pedig közbeccsülés és
 tisztelet tárgyává válik.

Ezt tanusítja a tapasztalás, ezt igazolja
 több éveken át folytatott lelkipásztori éle-
 tem praxisa.

A mi kicsinyben áll, az per analogiam
 nagyban is alkalmazható.

Az egyházi vegyes státusgyűlésének
 elnöke lévén a püspök — miután ez szent
 és magasztos hivatalnál fogva csak igaz-
 ságosan, csak lelkiismeretesen járhat el,
 éber figyelemmel kísérendi az ügyek mene-
 tét és felügyelendő: hogy az egyház va-
 gyona hiven kezeltessék, az alapítványok
 egyedül az alapítók szándéka szerint saját
 kifizetett céljaikra fordítottassanak, szóval
 hogy a törvények pontosan megtartassanak,
 és a határozatoknak érvény szerzettessék.
 Ily eljárás mellett — lelkeimből meg-
 vagyok győződve — hogy a püspöki tekin-
 tely tetőpolcra érjend el, s magasztos állá-
 sát a gyöngéd ragaszkodás és tisztelet oly
 neme környezend, minőben a rideg elszü-
 geteltség mellett, vagy a jogok nem kellő
 arány szerinti megosztása miatt hithideg
 korunkban soha nem részesülend.

Lehet is, és kell is tehát az egyház kül-
 ügyeiben a világi elemnek tért engedni.

Ne idegenítsük el magunktól a világi
 elemet, mely hoszan tartott lethargikus ál-
 lapotából immár kivergődni, s a közöcs és
 érdekelttség szép jelenségeit előtűntetni
 kezdi. Képzeltető-e pedig, hogy ezen elem

TÁRCZA.

Közlemények

az 1848-diki püspöki Emlékiratból.

IX.

24. §. A petitio további fejtegetése.

A katolikusok petitioja jogi tekintetben két-
 ségbe vonhatlanul szilárd alapra van fektetve. Mi
 annak az april 7-én tartott követi tanácskozmány-
 ban határozott felrétételét csak onnan magyaráz-
 hatjuk meg, hogy a tárgy maga új, s a követ urak
 nagyobb része előtt váratlan is volt; ők, de az
 újonnan fölavatott felelős miniszterium is készület-
 lenül lepetvén meg a petitioval, az egyébként is az
 országgyűlés végnapjaiban egymásra toluó vég-
 zendők közt a hosszabbra terjedhető vitakozásokat
 kerülni kívánták. Azon hiedelemben vagyunk tehát,
 hogy a megújított petitio nem fogja a törvényho-
 zas ezentül is könnyűszerrel felretenni, mert nem
 képzeltetjük, hogy ha egyszer tartalmával a katho-
 likus nép is megismerkedett, s az értelmeshek mel-
 lette nyilatkoztak, épen mivel jog- és igazságon
 alapul, a népjogokat képviselő testület azt magától
 elutasíthassa.

Főntebb elmondottuk már, hogy a kath. egyház
 régebbi álladalmi viszonyainak a felelős miniszteri
 kormányrendszerben módosíthatniok kell; csak ugy
 lehet és lesz valóságga a törvény által kimondott
 bevett vallások egyenlősége, ha ezután a kath.
 egyház is maga fogja elintézhetni valási és egy-

házkormányzati ügyeit, s ha a polgári kormányha-
 talom megszűnik rendeleivel beavatkozni azokba,
 mik az egyház lelkihatósági s önkormányzati
 köréhez tartoznak. Az egyház autonómiáját semmi
 polgári hatalomnak alá nem rendelheti, mert isteni
 küldetésében gyökerező szabad tanítási s önkor-
 mányszat jogáról le nem mondhat. A polgári hata-
 lomnak kezébe levén a kényszerítő anyagi erő, az
 egyház szabadságát saját területén belül leigáz-
 hatja, s a fegyvertelen erkölcsi hatalom fölött ön-
 kényileg uralkodhatik; sőt lehetnek magának az
 egyháznak is olyan előjárók, kik a statustól vagy
 annak fejedelmétől vett, vagy legalább reményelt
 kedvezések tekintetéből önként vonulnak a polgári
 felsőség gyámsága alá; de mivel a jogerzetet elől-
 ni és az elnyomott szabadság visszaható erejét lehe-
 tetlenné tenni az anyagi hatalomnak még sehöl
 sem sikerült: a többi tartományokban megpróbált,
 s a condicatio útján rendszeresített leigázása az
 egyházi hatalomnak a status korlátlan felsősége
 alá, nemcsak hogy tartósabbá nem tette az újabb
 alkotmányokat, hanem ezen térre is kiterjeszked-
 vén, melyet hatalomkarral lehet csak elfoglalni, de
 ellenmondás nélkül megtartani nem lehet, általában
 a törvények kötelező erejét, és a végrehajtó hata-
 lom tekintélyét gyöngíteni. Ha a polgári hatalom
 az egyházat vagy magához huzza, vagy maga
 mellett megtörpíti, annál kevésbé fogja a helyha-
 tosági tekintélyt, vagy az associatio jogát kimélni;
 a vallási szabadság mindenütt védfala volt a pol-
 gárinak, ezt a historia kétségeltelenné teszi.

Hazánkban a kath. egyház függetlensége és

önkormányzati hatósága mindedig nem jött kér-
 dés alá, mert egyháznak eddigi viszonyai az álla-
 dalomhoz a barátságos szövetekezés és kölcsönös
 segélynyújtás elveiből fejlettek ki, s a patronatusi
 jog alapján voltak rendezve. Alkotmányos szabadsá-
 gunk örökösét a fölött, hogy a kormány e viszo-
 nyokkal az egyházi szabadság elnyomására vissza
 ne élhessen. Most már a pártfogoltság helyzetéből
 egyháznak is az őt illető jogosság terére utasítta
 tott, s itt hivatva érzi magát részére azon önkor-
 mányszat szabadságot követelni, melylyel e honba
 bevett más vallásfelekezettek és azok egyházai bir-
 nak. A petitio négy pontjaiban csak egy szó sines,
 mi ezen is tulterjedne; s mi azért feleslegesnek
 tartanánk minden taglalást, ha szomoruan nem
 kellene tapasztalunk, hogy a petitio legtisztább
 iránya s legalaposabb követelése elferdítések- és
 gyanúsításokkal meghiusíttatni szándékolatik,
 hogy a kath. nép annak aláírásától több helyen
 fenyegetésekkel is vissza ijesztetett. Valóban szo-
 moru állapotra kellene jutni Magyarországon a
 katolikusoknak, ha a hon minden lakosainak
 kivétel nélkül megadott kérelmi joggal, ők egyhá-
 zuk jogai és az összes catholicismus tulajdonának
 védelmére nem élhetnének.

Az 1790. diki XXVI. törvényezikben minden
 meg van adva a protestansoknak, mit a katoliku-
 sok most a törvényhozástól petitio útján követel-
 nek. Annak 4. §-a a protestans egyházak önkor-
 mányszat jogát egész kiterjedésben elismeri, meg-
 erősíti, s minden felsőbb parancsolatok, vagy
 kormányrendeletek általi beavatkozás, vagy vál-

toztatás ellen biztosítja, zsinatok, conventek vagy
 consistoriumok tartására őket följosítja, valamint
 arra is, hogy magukat önalkotta törvényeik szerint
 rendezhessék, s ügyeik elintézésében szabályozha-
 sák. Az 5. §. által följosítottanak iskolák fölállítá-
 sára, igazgatók, tanárok választására, s ott levő
 alapítványaik szabad használatára. A 10. §-ban
 világos és félreérthetlen szavakban kimondatik:
 „Hogy az evangélikus templomok és azok szolgái,
 — akárminemű iskoláik, — kör- és árvaházai,
 szegények és ifjak részére tett, vagy még ezután
 is teendő alapítványok, valamint egyéb adakozások
 is tőlük semmi tekintetben el ne vétessenek, sem
 az azokrai gondnokságtól bármi ürügy alatt is meg-
 ne fosztassanak, s azoknak igazgatása és kezelése
 a közlők arra hivatottakkal sértetlenül meg-
 hagyassák, sőt ha netalán az előbbi időkben valamely
 alapítványok tőlük elvették volna, azonnal adas-
 sanak vissza saját kezelésük alá, nem tartván főn-
 ő Felsege mind ezekben, valamint az előbbi pon-
 tokat illetőkben is magának egyebet, mint a királyi
 fölügyelet jogát, s hogy az alapítványok az alapi-
 tók szándékának teljesítésére fordítottassanak.

A protestansok tehát nemcsak egyházi dolgok
 elintézésében, egyházi főnökeik megválasztásában
 függetlenek minde álladalmi, vagy kormányi be-
 folyástól, hanem iskoláikban is az oktatás és neve-
 lés fontos ügyéről kirekesztőleg csak maguk intéz-
 kednek, minden, bármi jótékony intézkedéseik
 igazgatására följosítták, alapítványaik maguk
 kezelik, az egyház és iskola minden javai s jövedel-
 meiről, mint tulajdonokról, maguk rendelkeznek.

bi napokban a sza-
 Bright, Fortescue
 yl herczeggel érte-
 e az összes szabad-
 ni, hogy ezen előér-
 ele, míg másrésztől
 még előbb akar a

angol lap, hogy a
 inthető. Erre a mi-
 mondják, hogy a
 fog visszaradni a
 dt vérel tekintve
 nyomatu lap, a vál-
 Ha Gladstone in-
 élig meddig is en-
 ber, hogy nehézkes
 résztültsik rajta.
 k olyanok, hogy a
 pártjuk megerős-

f. hó 23 án ment
 t második ülésszá-
 ismarek üsztönzö-
 meg, ámbár trón-
 a legédekesebb.
 e fog oszolni, mert
 menti tanácskozá-
 jszaknómet parla-
 nt kevés érdekest
 érdekekkel fog bi-
 22-én nagy ünne-

agg király szüle-
 ztelését ünnepel-
 idégen csillag rab-
 bi közt az orosz
 ban követte Ber-
 ovita herczeg ber-
 vid tartan lesz.
 lán a febr. 29-ki
 rály tudomására,
 gszüntetésé iránt
 re elég jókor ér-
 a lengyel rokon-
 e gyanánt épen a

zerkesztő:
 HÁLY.

Adva	Tartva
80.50	81 —
117.25	117.75
97.25	97.50
88.25	88.75
83.50	84. —
—	—
91. —	91.50
—	—
74.75	75.25
81.40	81.80
93. —	94. —
—	—
96.52	96.60
115.20	115.40
45.80	45.90
5.45	5.46
9.23	9.24
1.69 1/2	1.70 —
113. —	113.25

ozási társaság.

hogy

- gőzös

6 21-ől

rdői

varországban.

az egyház ügyei iránt érdekeltetni fog, ha ezekre nézve neki befolyás, vagy épen nem adatik, vagy legfőbb tanácsadói minőségben szavazat nélkül fog azokban résztvehetni?

A civilis státusz az egyház bel- és tisztán egyházi természetű ügyeinek elintézésébe befolyást nem igényel, de hogy az egyház külvilágára, a nemzeti existenciájára, nevelésre stb. tényleges befolyása legyen, ezt követeli egy nagy nyomatéku ok. A vihar közelget, tán közelbb van, mintsem gyaníthatóak azt, s ha a vész perze bekövetkezik, vajjon az egyházfő és alárendült papjai a világi elem támogatása nélkül ön magukra hagyatva, képesek leendene-e az egyház egészét eltávolítani a tornyosuló terhes vészfellegeket? képesek lesznek-e az áramlat ellen megmenteni az egyházat, iskolát, vallást és erényt?

Prámer Alajos.
Alesperes — tolesvai plébános

POLITIKA, KÖZGAZD., PÉNZÜGY.

Pest, márcz. 27.

Mielőtt törvényhozásunk most megnyitja ülészakánának derekas munkáihoz nyulna, alkalmat vettünk magunknak a politikai helyzet komolyságára utalni s kifejezni, mennyi elsántsít tevékenységre s minő nagy szabásu alkotásokra van szükség, hogy minden eddigi vívmányainak ma még ingat alapja megszilárdíthatassék s a megalkotott mű, legalább tuljéje saját alkotóit.

Természetesen e bátor elszántsásban és elszánts cselekvésben az oroszlanrész magát a kormányt illeti.

Az eddigi vívmányokat, mint elmondók, körül kell bástyázni. Alkotmányuk ellenei künn és benn vannak. Egyik alól úgy, mint a másik alól el kell vonnunk a tért s kiragadni kezeikből a fegyvert, melylyel eddig ártottak, és jövőre ártathatnának.

Ha ismerjük az ellenséget, annak fegyvereit és posztóit, csak rajtuk áll, hogy politikai téren csatát ne veszíthessünk, a magyar népből van még józanság elég, hogy mértékert tartson és ha az állapotok javulását elvitatathatlanul érzi, elforduljon kalandos biztatásoktól.

A teendők sora csaknem felszámíthatlan, mert a benső átalakítások igen tág terén misem történt eddig. Ez nyújtott természetesen az izgalomnak elég tápszert és mert a tömegek maguk körül misem láttak változni, könnyű volt eszadolgokat beszélni a közönséges állapotokról, a quótás terhekről. Hogy a nem ellensúlyozott s tényekben nem czáfolt izgalom sokhelyt sikerült, lehet-e csodálnunk.

De itt a végső idő, hogy ennek fordulatáról gondoskodva legyen, minden habozás s minden perze mulasztása nélkül.

A mi benn nyugtat és hódít, az künn is lefegyverez.

S ez irányban egyetlen miniszteri osztálynak sem szabad hátramaradni, de mint jól vezetett esatarendnek helyes kiszámításban kell minden posztóikban előre tolni a támadást.

Hadsereg kérdése, nemzetiség és vallások ügye, hatóságok rendezése — a benső alakítások első sorában állnak. Mindezen kérdések helyes megoldása gazdag forrását zárja el az izgatásnak s igen sok most háborgó elemnek nyújt jóirányu tevékenységre tért.

A hadsereg kérdése kiválólag olyan, mely míg egyrésztől nem tagadható nehézségekkel jár, másrésztől a más oldalról jövő izgalom által tovább nem olázhatóvá vált.

Azt mindenki belátja, ki viszonyainkat jó akarattal mérlegli, hogy viszonyaink még ma nem szilárdultak meg annyira és pedig sem a Lajthán innen sem túl, miszerint a honvédelmi rendszer s annak minden követelményei azonnal életbe léptethetők volnának.

De igen is annak eljött ideje, hogy a magyar hadsereg béke közepette a magyar korona területén, az osztrák sereg a maga földén elhelyeztessék, az i lető kormányokra bizatván a katonaság saját határai közti felosztása.

Annak is eljött ideje, hogy a honvédelmi rendszer alapj i kimondassanak és e rendszer kifejtésének munkája, a körülmények által engedett korlátok közt, megkezdessék s fokonti ki kifejtése valahára kezdetét vegye.

Ha a birodalom viszonyai nem érettek ma még arra, hogy ha a külső állapotok nem engedik, hogy a fegyveres erő tetemesen megapaszttva, saját toborzási kerületeibe

téttessék át, de azt sem lehet elnézni, hogy hazánk területén oly szellemű katonaság tegye a szolgálatot, mely törvényeinktől, érdekeinktől idegen, melynek tisztí kara hazánk érdekei iránt semmi ragaszkodással ninc. Valamint az sem lehet, hogy az uralkodó és nép alkotmányos szelleme a fennálló törvények közös hódolata mellett a társadalomban létezzék még egy más szellem is, mely az állam erején tartva fenn, attól különvált osztályt képez s attól különválhatik, mint ez újabban is kimondaték.

A nemzetiség kérdéseinek megoldása szükség, hogy megoldassék, nem mintha létező komoly bajokat orvosolna, de hogy az anyagát vegye el az izgatásnak. Az, a mit józanul adni lehet, nem fogja az izgatók érdekeit kielégíthetni, de megsemmisíti az ürügyet s ebben van a nyereség.

A vallási ügyek tüzetes rendezésében az alkotó s fenntartó erőnek oly tökély rejlik, hogy a társadalom viszonyaiba mélyebben pillantó politikus csak bámulni s sajnálkozni fog azon a közönyösségen, melyel ez ügy eddig mellőzve és mulasztva lón.

Végül a hatóságok helyes rendezése az országban a közmelegnyugtásnak egyik leghatalmasabb emeltyűje.

Csak a ki a vidékek mai állapotát ismeri, bírhat fogalommal azon mély elégtelenségről, melynek főoka a közigazgatás és törvényszolgáltatás mostani gyarlósága.

Mihelyt a megyéket constituáló testület végleg megállapítva, a városokban szabályozott választási törvények alapján megalkulandó képviselő testület veszi át és rendezendő a hatóság közigazgatást, s lesz testület, melynek felelőssége s ellenőrködése alá lesz helyezve a közigazgatás, azonnal másképp kell annak az országban is alakulni s haladni. De a nép kormányzata és vezetése is más kezékre kerülve, annak szelleme is józanságban irányok felé fordulandó szükségkép.

Nem volt célunk itt elszámlálni a megoldandó kérdések főbbjeit s azoknak a szellemre hathatósan kiható következtetéseit, csak egy párt említettünk.

Minden kérdés helyes megoldása új hódítvány esalhatatlanul, s egy lépés állapotaink megszilárdulásának utján.

Hogy ezek közt az anyagi érdekeknek fő szerep van fenntartva, annyival világosabb, miután tömegek csak ezen érdekek által érintetnek legérezhetőbben.

Nyerjen például a nép érezhető könnyítéseket sóban és dohányban, bizony beszélhetne akárki quótáról és delegációról. A törvényhozás és kormány előtt a hódítványok egész birodalma nyitva áll, még fájdalom érintetlen, — miért desperálnánk, ha erély és elszántság nem hiányzik.

TÖRVÉNYHOZÁSI ROVAT.

A magyar delegáció XXIII. ülése.

Bécs, márcz. 24.

Elnök: So mssich Pál.
Jegyző: Rajner.

A közös kormány részéről jelen vannak Beust báró, Becke báró, Filipovits altábornagy, mint a közös hadügyminiszter és Falke udvari tanácsos, mint a közös külügyminiszter képviselője.

A múlt ülés jegyzőkönyve már hitelesítve lévén, Rajner Pál tollvivő olvassa a birodalmi tanács bizottság-elnökségének átiratát, melyben jelenti, hogy a magyar országos bizottság határozatai hoz hozzájárul.

Ezután olvastatik ő Felsőségnek következő kézírata:

A magyar országgyűlés részéről a közös ügyek tárgyalása végett kiküldött, és általunk f. é. jan. 19-ére Bécsbe összehívott országos bizottságnak a közös költségvetés tárgyában a birodalmi tanács delegációjával egyezően hozott és közös miniszteriumunk által hozzánk felterjesztett fönebbi határozatait az 1867. XII. t. cz. értelmében ezennel jóváhagytuk és megerősítettük. Ferencz József (Éljenzés.) Beust Frigyes b., Becke Ferencz b. közös pénzügyminiszter, Kun Ferencz közös hadügyminiszter.

Ezután a közös külügyminiszterium képviselője emelt szót:

Falke a közös külügyminiszter képviselője: Hivatva vagyok ő excellenciája a közös külügyminiszter ur következő nyilatkozatát a t. bizottság tudomására juttatni: Tisztelt bizottság! Ó es. kap Felsőge legkegyelmesebb urunk királyunk, a delegációk jelen ülészakánának berekesztését legkegyelmesebben elrendelé; kormányát egyszersmind megbízni kegyeskedett a t. bizottságnak legm. elismerését és kir. köszönetét kijelenteni a felett, hogy önök tiszta hazafini érzelemről vezérelt működésének sikerült közös monarchiának üdvére az eléjük terjesztett oly fontos feladatot az új intézmény nehézségei dacára, aránylag rövid idő alatt szerencsésen és teljes sikerrel megoldani.

Ő felsége legkegyelmesebb királyunk szerencsét kíván magának és a t. bizottságnak, hogy a tanácskozások kezdetén általa személyesen kifejezett reménye és legmagasabb abban meggyőződése, miszerint Magyarország ősi alkotmánya a delegációk intézménye által csak újabb biztosítást nyerend és hogy a t. bizottság hazafini törekvésének sikerülend a közös érdekű kérdéseket őszinte egyetértéssel és kölcsönös bizalommal birodalmunk népeinek javára üdvös megoldás felé vezetni — a t. bizottság tanácskozásainak előttünk fekvő végeredményében oly fényesen valósult. Reám ruházatlan azon kintüntetö feladat, hogy a t. bizottság irányában legkegyelmesebb Urunk királyunk (Élénk hosszas éljenzés) ezen legmagasabb elismerésének és köszönetének tolmácsul szolgáljak, bátorídom ezen királyi üdvözléthez egyszersmind a kormány a feletti mély köszönetnek nyilvánítását esatolni, hogy a t. bizottságnak tiszta hazafiságtól vezérelt határozatait a kormányt azon szerencsés helyzetbe hozzák, miszerint birodalmunk újjászervezésére és erősbülésére, főképp pedig az Európa által követelt békének fenntartására irányzott törekvéseit s működését hathatósan és a várt sikernek biztos reménye mellett szakadatlanul folytathassa.

Biztosítom egyszersmind a t. bizottságot a kormány nevében, hogy a közös kormány ezen működésében a tárgyalások folyama alatt ezen házban tett kívánalmakat és hozott határozatokat a végső lehetőség határaig őszintén fogja szem előtt tartani. (Éljenzés.)

És ezzel Isten áldása, legkegyelmesebb urunk kegye s üdvözléte, (Éljenzés) végre a kormány és közös birodalmunk népeinek hálaérzete kísérik és követik a t. bizottság minden egyes tagját hazájába vissza.

Elnök: Erre következett zárbeszédében csoportosítja a bizottság működését a 2 hó és néhány nap alatt, melyek folyamán nagy horderejű feladatát befejezte. Emlékeztet a munka s a feldolgozott anyag sokaságára, mi, tekintve az igénybe vett időt, épen nem mondható soknak.

De valamint, folytatá, munkálkodásában szorgalmasan, egy feladatának megoldásában lelkiismeres hűséggel iparkodott eljárni a bizottság; — az 1867. XII. t. cz. rendeleteihez szigouan ragaszkodva, óvakodott oly tárgyak feletti intézkedésekbe becsátkozni, melyek az említett törvény értelmében a közös ügyekhez nem tartoznak, ennél fogva a delegáció körén kívül esnek. Határozottan mellőzte ezeket, jegyzőkönyveiben világosan kijelentve, miként ilyen tárgyak fölött még csak értekezésekbe sem becsátkozhatik. Így lőnek mellőzve az államadosság kezelésének és a nyugdíjaknak kérdései, így ő felsége királyi iródjának költségvetése s mindazoknak, mik a védelmi rendszer átalakítására vagy újbóli megállapodására vonatkoznak.

Az eredményt tekintve, szemünkre vehetné valaki, hogy a delegációk a takarékosság körülményeinek parancsolta szigoru gazdálkodás terén nem mutathatnak föl óhajtott sikert. Szabad legyen e tekintetben két körülményre figyelmeztetnem:

A régi abszolút rendszernek tenger állapotából kibontakozó alkotmányos kormány ezuttal csak átmeneti előterjesztéseket készíthetett és igen természetes, hogy ezen törekvésében a multnak költséges hagyományaitól teljesen nem menekülhetett, s annak terhére örökségeivel számolnia kellett, valamint az, ki új házat akar építeni, egy roskadozó réginek helyére, annak romjait eltszítani s ezen improductív munkára költsézni kénytelen. A másik körülmény, melyet feledni nem szabad, az, hogy alkotmányosan felelős parlamentáris kormány dolgozta ki a folyó évi szükségleteknek költségvetését, melynek, mint ilyennek nemcsak kötelessége, de állása fenntartásánál fogva saját érdekében is állott a kiszámításokban lehető gazdálkodással és takarékossággal eljárni, hogy így a többségnek, melyre támaszkodik, helyeslő pártolásával találkozzék.

Abszolút kormányokkal alkalni lehet, sőt néha politikailag szükséges; felelős parlamentáris kormányval számolni kell és a mi számvetés után, mint szükséglet bebizonyul, annak fűdőzéséről az államnak tehetése szerint gondoskodni kötelessége. (Tetszés.)

Meg fogják talán a már fö emeltettek nyugtatni azokat is, kik a delegációk s országgyűlések közt felmerülhető véleménykülönbség és ebből szükségkép következő kínos helyzet miatt aggodnak; mert noha ily eset alig képzelhető — miután a delegációk mindig az országgyűlés többségének kifolyásai; de ha rendkívüleg mégis fölmerülne ily vélemény-különbség, mivel a delegációk határozatainak csak egyévi hatása van és ennek lefolyta után az országgyűlés új bizottságot választ, ezen abnormalitás magában az institutióban talán megrectificálható, miután az országgyűlési többség az új választásoknál ellenkező véleményét mindig érvényesítheti. (Helyeslés.)

A gyakorlat fog e tekintetben is sokat eligazítani. A kezdet mindig nehéz, az első uttörés munkája mindig rögös. E munka nekünk jutott, mi egész buzgósággal, tőlünk kitelhető minden erélyvel és legjobb szándékkal iparkodtunk azt elvé-

gezni; bár önkényt bevalljuk, hogy a mennyiben minden nehézségeket ezuttal legyőzni nem sikerült, az a jövőnek feladata maradt!

Az elnök ezután kiemeli a folytonos fejlődési processus szükségességét, hangsúlyozva, hogy:

„bármily legyen a delegációk jövője, akár maradjanak azok a dualismus alapján reconstruált monarchiának tartósabb institutiói — akár legyenek ő felsége birodalmi, állami fejlődésének processusában egy jobb, czélszerűbb, minden oldalra kielégítőbb, és így tökéletesebb állapotra vezető eszköz, — így is, úgy is, megfelelőnek rendeltetésüknek. Az első esetben mint ins titutió, mely által a monarchia közös ügyeit elintézni, érdekeit megvédeni lehet, a nélkül, hogy Magyarországnak törvényes függetlensége, törvényes önállása veszélyeztessék. A másodikban, mint lépés, melyre bátran reálhatunk, midőn alkotmányos fejlődésünkben a tökéletesedésre békés úton törekszünk. A delegációk institutiója a jelen helyzetének követelménye, exigenciája, melyet, mint bármily mást, a fejlődés és időszertü változásnak törvénye alól elvonni ugyan nem lehet, de a melyet addig, míg törvényesen léteznek, respectálni és törvényeszerűleg fölhasználni polgári kötelesség.” (Élénk helyeslés.)

Elnök végre köszönetét nyilvánítván a benne helyezett bizalom s a támogatásért, a melyben részesült, így fejezi be szavait:

A jó isten sokáig éltesse s áldással dúsan halmozza el felséges urunkat, királyunkat (a bizottság tagjai föállanak és hosszas élénk éljenzésbe törnek ki), óvja mindenható szárnyai alá fogadva, oltalmazza — s újabb anyai örömökre szerencsésen vezesse felséges királynékat, kegyelmes aszsonyunkat (Lelkes éljenzés) tartsa meg s emelje fényében az egész uralkodó házat, — engedje, hogy ő Felsőge birodalmainak országai és tartományai mind szerencsések és boldogok legyenek (Hosszasan tartó éljenzés) — és hogy magyar királyi kormányának népei alkotmányos egyetértésben megerősödvé, megelégedetten örömtől dagadó kebellet egyhangulag soká hangozathassák: Éljen a király, éljen szeretett hazánk! (Zajos éljenzés.)

Elnök ezen szavai után a bizottság az elnököt élénken megjelente.

Szófény Marich László: Meg vagyok győződve, hogy a tisztelt bizottságnak általános helyesléssel találkozom, midőn indítványozom, hogy t. elnökünknek az elnöki halmozott és súlyos teendőknek teljesítésében tanúsított enyvedetlen hazafiu buzgalmaért, a törvény rendeleteihez való ragaszkodásáért, bölcs, igazságos, részrehajlatlan vezetéseért meg őszinte hálnak kifejezzük és ezt egyszersmind jegyzőkönyvünkbe ígatni határozzuk. (Élénk éljenzés.)

Rajner Pál tollvivő olvassa a mai ülés jegyzőkönyvét, mely hitelesítettik.

Néhányan Beust bárót éltetve, a bizottság tagjai az üléstermet elhagyják.

S ezzel a bizottság ülészaka befejeztetett.

Levelezések.

Sárosmege, márcz. 23.

A „Századunk“ azon hírt hozta, hogy ő Felsőge a magyar püspökök munkálatát visszautasította, azzal a kijelentéssel, hogy ezen ügy a magyar országgyűlés elé tartozik. Ezen hír, megiehet valótlan; de hitünk szerint az autonomia ügye az országgyűlés forumát amugy sem kerülheti ki.

Miért?
Nem pusztán a m. kath. egyház bellügyéről van itt szó, hanem arról is, minő helyzetet foglaljon el a m. kath. egyház az ősszállam irányában a megváltozott viszonyok között. Szerződés kötésé fog itten szóban, hol az egyik szerződő fél a m. kath. tulajdonképen a világi hatalom, a másik a m. kath. egyház.

Már most az a kérdés: ki fogja képviselni a m. államot ez ügyben? Abszolút kormányforma mellett igen is az állam fő egyes egyedül; de mi hála Istennek! ezen már túl vagyunk. Nálunk, valamint minden alkotmányos országban, minden szerződés megkötése, bármily néven nevezendő törvény meghozatala az országgyűlésé, annak szentesítése pedig a fejedelemé.

Ennélfogva a kath. egyház viszonyát illetőleg az állam iránt a törvényhozótestület fog törvényt hozni, a fejedelem fogja azt szentesíteni; ennélfogva természetes, hogy az autonomia ügyét, mint egyházzal kapcsolatos ügyet, mint alkotmányos király másként nem eslekedhetik.

De — mondja valaki — nem mint államfőből, de mint legfőbb kegyurhoz terjesztett a püspökök munkálatát, ő Felsőge elö. Ez esetben is meg kell tennie a kérdéses munkálatnak a rendes utat az országgyűléstől föl a fejedelembé. És ez esetben sem adhatja ő Felsőge a kath. autonomiára legfelsőbb helyben hagyását, mint kegyur; mert hátha azután az országgyűlés, mely elé pedig még akkor is kell kerülnie, elveti, azaz nem fogadja el a szerződés alapjának: minő compromissio lenne az ő Felsőgére?!

Teljes forma e szaggatott Szerpöki dolg olyan, me tott képvöki kar is eléget az egész alább ké munkálat kívánata des nem.

Volt miképen ben az a tani. És dogmák azoktól tö szöba boe szülöben. és papó által alkotmányos autonómia káros len laba tetsz fogadható trout ért, fogja kik Tova beszüle öhajjt, me a papi és iszonyu g ez utóbbi nem fényü kilenczoe

Ha tó kálat an tanácskoz módon az bárkinék kétékedő kifejezi-e És in dül nyosságot m. egyház mondani a sáto be itti a m. mert küll tokat mi itené és az

Akko lehtünk z-inatot, l lenénye elfoglalni ban, és mi ügyeit ren kálatot, m kellőképe sen utasít

Journ véleménye dásokra v szörszáha a tout a p zések, a szolgáltat is lehet na szellemek sem fog sz

Ugy l Tanujának a tárgyból felsorolta irányu ere

Ily ma szásan teit „Viszonyás De t t hozzá jobb jnk a gyan ködés szer

Sajná tartott fej kintetében lennénk pe vádolhatna

A ki e fogulatlan kát semmi vallani elő principji szabadulni Téves szükségkép Mindé lassa magá képzetének

Tehát az ügy mindenestre a törvényhozó test
forma elé fog jönni. Valjon mit tehet azzal az or-
szággyűlés?

Szerény véleményünk szerint, ha a jelen püs-
pöki dolgozatot kívül egyéb módot nem létesül
olyan, melyet összes magyar kath. egyház válaszó
képviselése hozott; az országgyűlés a nm. püs-
pöki kar iránt viseltető minden tisztelete mellett
is elégtelenné fogja találni a huszonkét püspököt
az egész m. kath. egyház képviselésére, vagy leg-
alább kételkedni fog azon, hogy a szövegben forgó
munkákat az egész m. kath. egyház hangulatának,
kívánatainak, elveinek hű kifejezése? És e kétked-
és nem lesz alap nélküli.

Volt ugyanis szerencsétlenségünk olvashatni,
miképen szenvedett hajótörést a kiserlet Erdély
ben az autonómikus egyházszervezetet megalapi-
tani. És miért? Mert a nm. püspök privát elveket
dogmákká emelt, egy bajszálynit sem akarván
azoktól tagítani, vagy legalább azok fölött discus-
sióba bocsátkozni. És ez, nem ugyan ez van-e ké-
szülöben nálunk is? Általános a hiedelem világiak
és papok között, hogy egyoldalú, csupán a főpápot
által alkotott, s e hivatású erők zakonli szándékolt
autonomia, eredménytelen, sőt következményeiben
káros lenne. Hol van példa rá, hogy az octroy va-
laha tetszett, és azok által, kiket illetett, szívesen
fogadtattatott volna? A sors, mely eddig minden oct-
royt ért, az egyoldalul hozott autonómiát sem
fogja kikértilni.

Továbbá kinek az egyház érdeke, a papság
beesülte szívén fekszik, az nem oly procedurát
őhajít, melyben már a priori két párt áll szemközt:
a papi és a világi. Mire fog ez vezetni? A papság
iszonyu gyűlöletére a világiak által, kivált ha
ez utóbbiak, mint minoritásban lévő — mi szinte
nem fényoldala a munkálatnak — tíz eset közül
kilencben le fognak szavaztatni.

Ha tehát a lapok által közlött püspöki mun-
kátal anélkül, hogy annak módosítását vegyes
tanácskozány eszközölte volna — valami uton-
módon az országgyűlés elé kerülne, alapos lesz
bárkinek és alapos lesz az országgyűlésnek is
kétkedése a fölött: hogy a püspökök munkálata
kifejezi-e az összes magyar katolikusok őhajait.
És in dubiis tutior pars eligenda elv szerint bizo-
nyosságot fog akarni magának szerezni az egész
m. egyház hangulata felől. E czélból azt fogja
mondani az országgyűlés a püspököknek: bizonyít-
sátok be nekünk, hogy e munkálat valóban meg-
íti a m. kath. közönség kívánatainak mértékét;
mert különben megtörténhetnék, hogy munkálato-
kat mi is helyben hagyunk, a király is szentesi-
tené és az még sem kellene senkinek!

Akkor ott leszünk, a hol már 5 hónap előtt
lehetünk volna; össze fog kellenni hivni a nemzeti
zsinatot, hogy ott az egész m. kath. egyház közvé-
leménye nyilvánuljon az iránt: minő állást akar
elfoglalni a m. k. egyház a világi hatalom irányá-
ban, és miképen akarja ezután világi vonatkozásu
ügyeit rendezni. Bátor állíthatjuk, hogy a mun-
kálalat, mely a nemzeti minden érdekét s elemét
kellőképen képviselő zsinaton létre jövedene, senki
sem utasítaná el!

LA PSZEMLE.

Journalistikában úgy, mint értekezleteken a
vélemények erőszakolása nem szokott megállapo-
dásokra vezetni. Ellenzéki szóharcz, melyben a
szószálhasogatás, mint logikai pontosság szerepel,
a tout a prix beszélni akarás, fontoskodó megjegy-
zések, a fogalmak elmagyarázása — időöltésül
szolgálhat, bizonyos esetekben alkalmas intermezzo
is lehet nagy eszmék fáradt vitatása után: komoly
szellemeknek emészthető táplálékul azonban soha
sem fog szolgálhatni.

Úgy látszik, belefáradt fejtegetéseibe az Idők
Tanújának írója is. Hogy is ne? Ki írta magát,
a tárgyól is kifogyott. Kijegyzett idézeit mind
felsorolta már; s elmondta, hogy a „Függ. Lapok“
iránya eretnek, kárhuzatos, botrányos.

Ily magasra hangolt concert után, szintén vi-
szásan tetszik oly piano hangszereles, milyennel a
„Viszonzások“ VI-dik fejezetében találkoztunk.

De írt ur becsületére legyen mondva, e modor
hozzá jobban illik, az ügyhöz is alkalmasabb. Hagy-
junk a gyanúsítások, stílistikai káromlások, gyűlö-
ködés szerepét azoknak, kik roszban fáradoznak!

Sajnáljuk, hogy VI-dik, egészen tárgyilagosa-
n tartott fejtegetését írt urnak a tárgy és anyag tek-
intetében nem részeltethetjük bökben. Elnézők
lennék pedig iránta már csak azért is, hogy ne
vádolhatna bennünket túlságos szigorral.

A ki ezikkeinket és írt ur „Viszonzásokat“ el-
foglatlan figyelemmel olvasta, és olvasása indok-
lát semmi praesuppositum nem képez, befogja
vallani először, hogy írt ur lehozásaiban a petitio
principii az örvény, melybe magát besodortatva
szabadulni nem tud, nem képes.

Téves alitételek alkalmaz; következtetése
szükségképp túlhajtott, absurd.

Mind ezt megbocsájtának neki szívesen, mu-
lassa magát szeszélye szerint, kergesse a lepkét,
képzetének szines fogalmait, csak azt ne kívánja,

hogy más is, gondolkodás nélkül, az ő kontójára
elhigye okoskodását.

Mert annyi foga lomzavar, a tételekhalmaza, a
levonásokban a quod erat demonstrandum, mint
eredmény, oly kényes dolgokban, hol correct, tiszta
látás, praecis meghatározás, pontos különböztetés
kell — sem nem czófol, sem nem capacitál.

Mi határozott különböztetést tettünk az egy-
házi jurisdictio alá eső lényegesen lelki és papi
dolgok, ugyszintén a circa sacra vegyes, vagy kül-
egyházi dolgok között.

Szükséges feltételül állítók a püspöki prima-
tus, az autonómiában neki, mint püspöknek hagy-
ván a hit elvei s az egyház isteni rendszerének
szelleme szerinti jogos, sőt kötelező főpapi kört, mel-
lyet az ordinatio és conservativ okvetlen magá-
val hoz.

Mert a vegyes papi és világi befolyás a püs-
pöki lényeg ezen ágát illetni sem akarja.

Annyszor ismételt, oly hangsúlyozással tett kü-
lönbsztetéseink, fenntartásaink, meghatározásaink
daczára írt ur oly feltevéseket formál szavaink-
ból, melyek a jó hiszemű olvasót józan észjárásunk
felől könnyen gyanuba ejthetnek.

Azt mondja: „ha a kath. státusnak megada-
tik a jog a hatáskörébe eső tárgyak körül püspöki
beegyezés nélkül, sőt annak ellenére is érvénye-
sen határozni: ugy tetleg ez foguá az egyháznak
kétségbe vonhatatlan s elidegeníthetlennél őt meg-
illető joghatóságát gyakorolni.“

Ime mily óriási contradictio három négy sor-
ban is!

Ki adhatja meg a jogot a kath. státus hatá-
skörébe eső tárgyak körül a kath. státusnak?!

S ha azon jog“ a kath. státus hatáskörébe
eső tárgyakra vonatkozik, hogyan lehet ugyan-
azon jog ugyan akkor egyszersmind az egyháznak
öt kétségbevonhatatlan, s elidegeníthetlennél illető
joga?!

Vajjon ugyanazon jog elidegenített és elidege-
níthetlen is lehet egyszerre?

És mégis azt mondja írt ur, hogy a kath. stá-
tus körébe eső tárgyakra vonatkozó befolyási jog
megadatásának esetében, „oly befolyás biztosítá-
t, melyet véleménye szerint a kath. elv meg nem
enged.“

Ha a kath. elv azon befolyást meg nem en-
gedi, hogy mondhatja írt ur néhány sorral föl-
lebb hogy ha a kath. státusnak megadatik a jog a ha-
táskörébe eső tárgyak körül stb.

Nem vad sophistika ily okoskodás?

Nem esoda aztán, ha ily előzmény után írt
ur felhevült s neki ront, anugy magyar Miskásan,
azon eszménknél, hogy mi magyar egyházat aka-
runk.

Logikája itt is gikszt csinál, bármint erőköd-
jék is tételünket a „nemzeti egyház“ eretnek je-
gére vezetni.

Minket korhol, hogy magyar egyházat aka-
runk, ő maga meg ellenünk azzal hazazal, hogy
egyházunk „mindig magyar volt!“

Csak hogy természetes dolog, mást értünk mi a
magyar egyház alatt, meg mást ért írt ur is. Gusz-
tusát nem irigyeljük.

Ne is gondolja azért írt ur, de meg Lonkay
ur sem, hogy minket elszápszal, midőn amaz a
magyar egyház általunk tett emlegetésében „ve-
szélyes dolog“ lát, emez pedig csak ugy con-
amore ránk keni, hogy a mi katolicitásunk „pá-
pátlan.“

Pápai rend atillánk posztóját nem díszíti, de
ruhánk alatt, rejtve féltékeny kegyelettel, a meg-
győződés illatával ápoljuk a ragaszkodást lelki-
meretünk legtiszteltebb ura iránt, s minden gondo-
latunk, minden leirt betűnk, mely a hit emelésére,
az egyház jólétére irányul, erősíti, támogatja azon
örök alapot, melyen szent Péter utódja örököl a
keresztények fölött!

HATÓSÁGI ÉLETÜNK.

Aisó-Fejérmegye folyó hó 10-én
és következő napján tartotta évnegyedes bizott-
mányi gyűlést. A tárgyak tömegessége négy napi
teljes kitartást igénylő munkásságot vette igénybe,
az ugyan nem teljes, de mégis jelentékeny számmal
egybeült bizottmányoknak.

Nem volt oppositio, mert nem vala rá szükség,
és hiányoztak az a párt, mely egyedül csak azért op-
ponáljon, hogy nevezék őtet oppositiónak. A tár-
gyak részint kormányrendeletek, részint egyes tör-
vényhatóságok átiratai alkalmából felmerült publico
politikai kérdések, legnagyobb részben keblü ügyek
valának és végre egy pár tisztviselő elleni személyi
ügyet képező fegyelmi keresetek voltak.

A tárgyak közül csak a fontosabbakat és
közérdekieket említjük meg.

A főispán közhelyesséleg fogadott beszéddel
nyitotta meg a gyűlést. Első sorban a bizottmány
által foganatosítandó kormányrendeletek jöven, az
igazságügyi miniszterium által felállított árval
jegyzők és a belügyminiszterium által engedélye-
zett szolgabírói segédek a megye minden járásá-
ban megválasztottak. — Előterjesztett a honvé-
delmi miniszteriumnak a hadkötelezettek össze-
írására vonatkozó rendelete, mi a tisztség által idő-
közben már végrehajtott.

A bizottmány teljes megnyugvását fejezvé
ki az iránt, hogy a felelős miniszterium ezen elő-
munkálatokat csak akkor, és ugy használja fel,
a mikor és a hogy azt országgyűlésséleg hozandó

törvény elhatározandja, a tisztség eljárását helye-
selte és utólagosan jóváhagyta. Az erdélyi főtör-
vényszéket a m. királyi curiába bekebelező rende-
let teljes örömmel vétetett tudomásul.

A fontosabb kormányrendeletek után követ-
kezett a közigazgatási és törvényhozási főbirák
részletes adatokkal kísért jelentése, melyekből
özümmel győződött meg a bizottmány mind a köz-
igazgatási, mind az igazságközigazgatási ügyek-
nek, a jelen átalakulási viszonyok nehézségei kö-
zött is teljesen megnyugtató vezetéseiről s egyszers-
mind eljárásaikat közhelyesséleg fogadta. Vellikán
Sándor államügyész, mint a kiéül bár ha főügye-
szünk mint országgyűlési képviselőnk több havak
ótai távollétében a főügyési teendők is rá nehe-
zedtek — törvénykezési főbiránk jelentése szerint
egyetlen hátralek sem mutatkozott, megéljenezte-
tt. Főbiránk alkotmányos kötelességének legszé-
bikét teljesítették, mivel teljes bizonyítékát adták
annak, hogy tiszták betöltésében hazafias odaáldo-
zottsággal járnak el.

Aradvárosának a magyar serezedeknek az
alkotmányra feleketését sürgető felirata alkalm-
mából, a bizottmány a nemzet azon őhajtatásának
kivánt kifejezést adni, hogy a miniszterium sorozza
első gondjai közé a katonai növekedé rendbehozá-
sát és létesítést, hogy a hadsereg midőn nemzeti
lábra állítatik, tisztjait hadtudományilag a jelen-
kor igényeinek megfelelő képzettségű honfakból
nyerhesse. Ez irányban a miniszteriumhoz felirat
határozottat.

Az erdélyi gazdasági együletnek a sóár megha-
tározása, a marhasó készítés megszüntetése és a
só-csempészet megakadályozása iránti javaslatait
és Pestvárosa javaslata igazságtalan voltát kitün-
tető kitérteit a bizottmány teljesen magáévá tette
s ez értelemben felir a képviselőházhöz.

Legközelebről ugyan a megyét érdeklő, de
egyszersmind közérdeklő indítvány emeltetett Szath-
mári Károly tanár részéről az iránt, hogy a m.
miniszterium által létesített szándékolt gazda-
sági tanintézetek közül legalább azon egy, mely
Erdélynek van szánva, ezen megye központjára N-
Enyedre helyeztessek, nem a megye partialis, —
hanem a Királyhágón innen rész közös érdekében,
mert ez azon pont, mely nemcsak földrajzi helye-
ténél, nem csak a létesítendő vasutak által alaku-
landó közlekedési központosságát, — egalji és
időjárasi — hanem összes viszonyainál fogva, egy
erdélyi gazdasági tanintézet felállítására a leg több
előnyvel kínálkozik.

A gazdagon és talpraesetten indokolt indít-
vány egyhangu pártolással részesült s miután az
abban elhatározott felirat közlést teljesen közér-
deklő dolgoknak tekintjük, bevőbb részletezésébe
ezuttal nem bocsátkozunk.

A keblü ügyek között fontossággal bír a megyé-
nek 1849-ben semmivé tett kórháza felépítése iránti
intézkedés, melynél nem mulasztathjuk el megemli-
teni, miszerint s miután az 1848-ki viharok nemcsak
a kórház épületeit, hanem annak alapkövét is rom-
jai közé temették, azon 10,000 ft. összegnek, mely-
lyel a megye jelenleg rendelkezik és mondhatni
szinte semmiből összerentemésért a megye és az
emberiség a főispánnak tartozik leginkább hálával
és köszönettel.

A bizottmány az épites keresztívitelére a
tisztséget állandó korbázi bizottmánynyá nevezte
ki, s a közmunka erőnek, mennyiben az egyéb
mellözhetlen teendőkől megtakarítható, felhasz-
nálhatását megszavazta.

A megyei tisztség számára a jelen viszonyok-
nak követelményeiből alkalmazott utasítás készítet-
tetett, melyben részint a viszonyok, — a melyben
a tisztség az állam kormányához és megye képvil-
selő bizottmányához, — részint az iránynak, mely-
ben haladnia kell, körvonaloza valóban szüksé-
ges volt arra, hogy a tisztség ugy testületileg, va-
lamint egyenként is elkülönített tevékenységi köré-
ben több bátorsággal és határozottsággal fejthesse
ki tevékenységét.

Szönyegre jött a népnevelési ügybeni vélemé-
nyezésre kiküldött bizottmány előterjesztése, miből
sajnosan tűnt ki, hogy a felekezetséggel nyugébből
kibontakozni még nem vagyunk képesek, s a no-
vemberi bizottmányi gyűlésben bár mennyire lel-
kesülten korolta is fel a bizottmány a cultusmi-
niszter ő nagyméltósága felszólítását, egyelőre nem
tehete többet, minthogy a tisztségnek néhány szak-
képzett taggal megerősítve, népnevelés állandó bi-
zottmánynyá nevezte ki, azon megbizással, hogy
addig is, mig az annyira üdvös népnevelési egyle-
tek, legalább felekezetséggel létesíthetnek, tartsa
nyilván a megyei népnevelés ügyét, igekezzék el-
harítani az akadályokat s lehető javallatait terjeszse
havonként a bizottmány elébe.

Nem mellözhetjük feljegyzetlentül, hogy a bi-
zottmány erdélyi királyi bizos ur. Péchy Manó ő
nagyméltóságát tiszteletbeli tagjává osztatlan lel-
kesültséggel választotta meg, miről ő nmilga táv-
iratilag tudósítatván, azt elfogadni kegyes volt. Az
ő mltsza eljárása iránti bizalom utógondolatok
nélküli nyilvánulása volt ez.

A négy napig tartott és 54 tárggyal foglalko-
zott gyűlés főtenyezői a megye és a hajdani opposi-
tíó egyik politikai vezére b. Kemény István, és
felejtethen másik vezérének b. Kemény Dénesnek
meltó utóda b. Kemény Géza valának.

S minthogy tudósítással ugyan egy is elkéstem
egy kissé, megengedi sz. ur a gyűlésen kívül is ki-
térnem azon becses üdvözletre, melyel a megye-
értelmiségnek a központba közelebbi meg itt mai
radott része, a főispánnak élen egyik követünkét
b. Kemény Istvánt a képviselő házhöz visszatérésre
elbocsáttották. Az értelmiség határozott kifejezést
adott újabbban is a miniszterium és képviselőház
többsége s egyszersmind az utóbbihoz tartozó kö-
vete iránti bizodalának.

INTÉZET S EGYLETEK.

— A honvéd egyület központi bizottmánya
— tegnap feloszlott. A közvetlen okot erre a Mikár
ügy szolgáltatta. Mikár ugyanis Perczel tábor-
noknak, mint a bizottság elnökének lelküldé lemond-
ását, mint a tábornok ur, kinek elnöklöte alatt
ment végbe tegnap a bizottmányi ülés, tudomásul

vétetni ajánlott Perczel indítványára el is fogad-
tatott, s a tavácskosz már tovább folyt, midőn
Rákóczy János felszólalt, hogy vajjon csakugyan
el akarják-e fogadni az elnök „parancsára“ a fő-
jegyző lemondását, miután őt előbb a bizottmány
felhiggeszté működtetésétől. Erre nagy zűrzavar ke-
letkezett, a tagok kifelé tödültek s Perczel tábor-
nok, gróf Vay L. indítványára, feloszlottnak jelenté-
ki a bizottmányt, kijelentvén azt is, hogy az egész
ügyet az összes honvédség elé fogja terjeszteni. Ez
az esemény hézagos vázlata.

— A testvér fővárosok vaspályáinak ösz-
szekötetésére alakult consortium f. hó 19-én meg-
nyerte az engedélyt, hogy a két vaspályát között
egy lövonatú vaspályát létesítsen. Az engedély 40
évre van adva, de azon esetre, ha a testvér főváro-
sok érveinek megfelelőleg, gőzmozdonyok és
közlekedik a közlekedést, az engedély megszünt, és
a társulat maga tartozik szenteszetni a sineket.

— Az országos lelkészgyűlési társulat folyó
évi március 24-én d. e. 10 órakor Pestvárosa ta-
naestermében tovább folytatandja közgyűlését, mi-
ről a tagok szíves megjelenését végett hivatalosan
értesítetnek.

— A postai értekezlet harmadik ülésén a
bizottság által kidolgozott postai egylet alapsza-
bályait a közgyűlés elfogadta, minék következté-
ben az egylet megalakultnak nyilvánítottat. El-
nökké választott: Gervay országos főpostaiszaga-
tató, alelnökké: Briklmayer pesti postaiszaga-
tató, titkárrá: Heim miniszteri fogalmazó. Helybeli bi-
zottmány áll Danielik és Luger min. titkárok, br.
Meszena számvevőség főnöke, Müller postajáratí
tíz, Csáky postahivatali ellenőr, Haspely postahi-
vatalfőnök, Joannovich a „P. Közlöny“ szerkesztője
és még 18 vidéki postamesterekből. A kormány ezen
együlethez évenként 4000 frttal hozzájárul, miután
idővel az egylet által a postamesterek nyugdíjaz-
tatni fognak. A közgyűlési tagok 400 frttal szapo-
ritották a tökét. Évi tagdíj 4 ft. Az egylet műkö-
dését azonnal megkezdendik.

— A szegedi „szabadelví kör“ derekasan
működik. Alig hogy megalakult, azonnal szakoszá-
tályokra osztott, — melyek magukba foglalják a
társadalmi működésnek majdnem összes sorozatát.
E szakosztályok ugyanis: I. Politikai s jogi. II
Irodalom, művészet, közművelődés. III. Ipar, ke-
reskedelem, közlekedés. IV. Gazdaság. V. Köz-
egészség, szépsézet. VI. Humanistikus szakosztály.
— Aztán külön bizottmányt küldöttek ki tervek-
szítésére, hogy mint lehetne a „Szegedi Híradó“-t,
e kitünő szerkesztett szabadelví lapot politikai
lappá átalakítani. Az ily közhasznú működéstől a
siker bizonyára nem fog elmaradni.

UJDONSÁGOK.

— Királynőnk ő Felsege lebetegedése april hó
második hetére várható. A szilencendő fenséges
gyermek számára megállapított keresetelés szer-
tartás szerint az ünnepekés tényre, a budai kir-
várpalota nagy termében, mely ez alkalomra ká-
polnává alakították át, meg fognak jelenni a palota-
képes nemes urak, továbbá az udv. főtiszték, a
testőrkapitányok, titkos tanácsosok és asztalnokok,
a Budapeston levő érsekek püspökök és infulus
apátok, kik a pontifikáló herceg Primás segédletét
kepezendik, végül a helyőrség tábor- s tisztikara.
Minden elkészülvén, király ő Felsege s a nápolyi
királynő a cs. fenségek kíséretében a nagy terembe
vonulnak.

Az újszülöttet először királynő ő Felsege főd-
varmesternője a belső lakosztályokból vánkoson
kijozza s a termekből kilépetkor átadja az első
fődvarmesternek. A meneten a főhercegek ő
fenségüket fődvarmestereik kísérik, király ő Fel-
ségét a főkamaras, a testőrkapitányok s a főhad-
segéd. Mária a királynő ő Felsege, a fődvarmester
s fődvarmesternő követik.

A keresetelési sz. esekelvény befejeztével, s
miután a fenséges gyermeket királynő ő Felsege
fődvarmesternője ismét átvette s a belső lakosz-
tályokba vitte, a herceg Primás „Tedeum“ ot han-
goztat, melynek kezdetével a budai diszteren álló
gyalog-zászlóalj részéről háromszoros üdvözlés tör-
tenik. Mielőtt király ő Felsege s a fenségek a te-
remből távoznak, herceg Primás szerencsekívá-
natát fogadják. Rövid szünet után a hölgyek, tá-
bornokok, törzstisztek, a herceg Primás, az érsekek,
püspökök és pralatusok a felső palota fenségszög-
szöglet teremébe gyűlnek, hol király ő Felsege
a fenségekkel — őket a férfi udv. személyzet előzvé-
n meg — megjelenik s a szerencsekívánatokat fo-
gadni méltóztatik. A következő három napon át,
d. n. 2 és 3 óra között királynő ő Felsege fődvar-
mesternője s fődvarmestere ugyanazon lakosztály-
ban fölvilágosítást adnak a Felseg s fenséges gyer-
mek hogylétéről tudakozó hölgyek s lovagoknak.
P. H.

— Bécsből tegnap több nevezetes férfiu
érkezett meg a fővárosba; Haynald Lajos ér-
sek kivül, herceg Auersperg miniszterelnök s
Hassner közoktatásügyi miniszter is megér-
keztek.

— Pákh Albert mellszobrának, mely sarkö-
vét fogja ékíteni, — nagy mintája is — elkészült
jeles szobrászunk Izsó Miklós műtermében. E nagy
minta, mely az anyamintáról már gypsban van
öntve, még sikerültebb, mint a kis minta volt; mind
hűség, mind művészi felfogás tekintetében olyan,
hogy semmi kívánni valót sem hagy fűnn. Izsó
most már a márványon dolgozik, s azzal két-há-
rom hó alatt el is készül, mikor a díszes sirmlek föl-
fog állíthatni. Kétségkívül egyik legsikerültebb mű-
ve lesz Izsónak; méltó az olvasók kegyeletéhez,
kik a sirmlek költésgeit fedezték.

Bárá Perényi Zsigmond hamvai — ki 1848-ban vértani halált szenvedett, mint a „Hon” írja, májusban N. Szöllőse fognak szállítani, hogy a családi sirbólban helyettesenek örök nyugalomra. Ugoera megye e férfi emlékére szobrot fog emelni.

A budai templomban a zene egyet — véthetőn a vártemplomban Haydn C dur miséjét fogja előadni. Az eddig tartott próbák nagy sikert értek.

Isten országa cím alatt megindította Szini Károly lapját, melyben igen komoly hangon e lap 2. számában, ily eszme zagyvalékot is elmond, hogy „a kereszténység egyik alapelve” a vagyoni közösség. Ezután ily prófétai hangon szól: „A társadalom kénytelen ugyan a tulajdon szentesíteni, törvényesnek ismerni és törvény által védeni a különben származható zűrzavarok ellen, és kénytelen lesz mind addig, míg az emberek annyira megérnek, hogy Krisztus eszméje még a társadalomban is mindig zavar nélkül létezhessen, stb. Igy ámitja Szini Károly a „testvéreket”

Pater Ramière francia jezsuita — hit-szónok Pesten a szerviták templomában tartja predikációját, melyeket szép számú közönség szokott meglátogatni.

Egy tanképesített fiatal ember, ki a magyar és németnyelven kívül a rajzban oktatást adhat, alkalmazzák nyerhet. Bővebbet e lap szerkesztőségében e rovat kezelője adhat.

Liszt Ferenc a budai dalárdának megtöltötte a koronázási mise előadását. Ugy látszik, hogy a királyi gyermek születésekor tartandó Te-dumra tartják fenn.

Kalocsáról írják a „P. H.”-nek: Köztisztelő és szeretetben álló aranyismerés nagyprépostunk ft. Nehi b. János püspök ur ömlga 1. a kalocsai főegyházmegyei kérdemlül papok nyugdíjalapjának földterhmentesítési kötvényben 500 ft; 2. a kalocsai főegyházmegyei kántortanítói nyugdíjintézet alapjának két nemzeti kölcsönkötvényben 200 ft; 3. néhai gróf Nádasdy érsek által a kalocsai házi szegények segedelmezésére hagyományozott alapnak egy nemzeti kölcsönkötvényben 100 ft; 4. a kalocsai főegyházmegyei elemi tanítók értekezleti munkálatait jutalmazó alapnak két nemzeti kölcsönkötvényben 40 frtot mai napon adományozott.

Jekelfalusi Vincze székesfehérvári püspök ö mga 50, Kacsvinszky Viktor jászói prépost ö mga pedig 10 frtot adományozott a pesti oltár egyletnek.

Irodalmunk egy jeles és fölötté érdekes művel fog szaporodni: Ráth Mór kiadja a Szász Károly jeles költőnk általt fordított „Nibelung-éneket.” Ezen óriási alkotás nemzeti epos, melyet német szomszédainktól irigyelhetünk, annyival in-

kább érdekelni fogja közönségünket, mivel egyik főalakja a mi nemzeti mondakörünkben is főszereplő: a világdöntő Etele hun király.

Fővárosi körökink beszélgetéseinek érdekes tárgyát képezték a mult két napon Strauss testvérek által rendezett hangversenyek. Mondani sem kell, hogy az előadás a lehető legközelebb volt, s a közönség, mely mind a kétszer zsufozásig megtöltötte a termet, tapsaiban bőven részesítette a művészeket.

VEGYESEK.

A budai irgalmas rend kóródájába az 1867-ik évben felvett betegokről szóló kimutatás előtűnik fekszik, melyből látjuk, hogy az évben 10414 beteg vétetett föl, kik közül 8862-en gyógyítva elbocsájtattak. — 730-an meghaltak és jelenleg 722-en ápolás alatt maradtak.

A „Magyar Polgár” című Királyhágón túli szabadlevél közlönyt csak is 13 sájtóppal tisztelették meg. Miért? Erre felelnek nem tudunk, de tudjuk azt, hogy collegánk egyike a legloyalisabb, legmérészelebb ellenzéki lapoknak, kitől a rakoncátlan igazgatás vagy túlzás egészen távol áll.

KÜLFÖLD.

Franciaország. A francia vidéki zavargások a kormányt már kezdik nyugtalanítani. Az utolsó miniszeri tanácsban huzamos ideig tárgyalták e kellemetlen ügyet. A Neuilly-ben előfordult zavarok minden czafogatások daczára is valóknak bizonyultak. Csütörtökön este Párisban ismét ily eset adta elő magát, hol is egy csapat álruhás fiatal ember egy rendőri őrszemet lefegyvertett s az őrházikó belsejét elpusztította, folyvást azt kiáltozván: „Le a mozgó nemzetőrséggel!” A rendőrség aztán nagyobb erővel tért vissza és tize embert elfogott. Legnagyobb fontossággal a bordeauxi zavargások bírnak, melyek 21 én és 22 én ismétlődtek s melyekről a hírlapok is csak igen mellesleg bátorzkodnak szólan. Bordeauxban vér folyt, a katonaság lött a népre, mely a rendőrséget megszalasztotta s egy rendőrbiztosot csaknem agyonütött.

A kormány annál nyugtalanabb, miután ismeri a forrongást, mely az északi megyék munkás osztályában létezik. A törvényhozótest ülészakát júli közepé előtt nem lehet bezárni. Schneider elnök márcz. 23-án foglalta el betegsége után újlag székét, de megérte azon hírek által, miszerint Jerome Dávid volna az ő helyettesítésére kiszemelve, nem akarta azt előbb tenni, míg az őt egy további

évre kinevező decretum a hivatalos újságban meg nem jelent. Hirszerint a császárné intézte el ezen ügyet.

Jules Simon azon beszédében, melyet minap az „iparosok tanácsa” nevű bíróságok ügyében tartott néhány érdekes részlet fordult elő. Ugyan- is nem tekintvén ezen intézmény mivoltát, kellek kiemelte annak fontosságát. Az egyesületi törvény által e fontosság még nagyobbodott, miután e bíróság által lehet csak korlátozni azon szörnyű ipar-betegséget, melynek neve munka-fülfüggesztés. E bíróság különös fontossággal Párisra nézve, miután hatásköre itt az 1860-iki számítás szerint 550,200 munkásra terjed ki, tehát az összes lakosságnak csaknem egy harmadára. Ezenkívül azonban e párisi bíróságok elé még az egész Szajna tartomány ügyei is tartoztak, melyben igen sok munkás foglalkozik. Igy 1859 a 84 iparos-bíróság elé 43,089 ily munkásügy került, melyek közül 25,863 békés uton intéztetett el, 9691 a pártok által visszavonatot ismét, tehát csak 7535 vezetettett a főbíróság elé. Ebből kivethetni, mily jótékony hatást gyakorol ezen intézmény.

S ezért is óhajtanó, hogy e bíróságok minél számosabbak legyenek, s hogy ily hivatalos kötelességeiknek gyorsan és nagyobb akadályok nélkül felelhessenek meg. Végül Jules Simon indítványát ilyeténképp foglalta egybe: 1) szavazás közgyűlésekben; 2) a munkás választói jegyeknek egyszerű előmutatása után a szavazáshoz becsátás s; 3) a városokban valamint Párisban a bírósági tanácsosok száma megnagyobbítások; 4) az elfoglalt munkások és mesterek napidijakat kapjanak; 5) az elnökök maguk a tanácsosok által választassanak. Forgade de la Roquette miniszter erre válaszul azt mondá, hogy ő habár az egyes tanácsosok számának bővítését meg fogja engedni, ellenben az elnökök a császár általi kinevezéséről el nem áll. A gyűlés aztán az interpellációról az egyszerű napirendre tért át.

Angolország. Az angol napi és hetilapok sokat foglalkoznak azon kérdéssel, vajjon Disraeli, ha az irlandi egyházkérdéssel megbuknék, le fog-e közzönni vagy pedig a házat föl fogja-e osztlatni. A torysták természetesen Disraeli győzelmét époly biztosnak tartják, mint a liberálisok rettentés vereségét. Hír szerint Gladstone indítványa nem fog egyenesen bizalmatlanságot szavazni a kormányban, hanem csak arra fogja felszólítani a házat, hogy nyilatkozzék az irlandi anglikán egyház további fönnállása ellen. Ha ez így van, akkor — mint egy angol lap mondja — Disraelinek lehetséges lesz, mindenféle mellékattak, melyeket ő oly igen jól ismer, kikerülni a támadást és ki tudja, nem fog-e sok liberalis tag is, szebeikre és válasz-

tóikra való tekintetekből, szintén hozzájárulni, hogy ő könnyebben kiszabadulhasson.

Irland vallási viszonyai különben a következők: Az 1861-diki kimutatás szerint Irlandban 693,357 anglikán lakik (vagyis 11 perc), 4,505,265 katolikus (77 perc) és 523,291 presbyterianus (9 perc). Stanley lord azon nyilatkozata, miszerint ő tette meg az első lépést arra, hogy az amerikai kormányval a honosítási kérdés iránt tisztába jöjjenek, általános elégedettséget szült. De a Times azt tartja, hogy külön conventió erre nem is szükséges, hanem legjobban úgy lehet a dolgot eldönteni, hogy Angolország egyszerűen kimondja, miszerint minden angol tetszése szerint lemondhat kivándorlása által angol alattvalóságáról, csak hogy aztán, ha ismét azzá akar lenni, újlag meg kell magát honosíttatnia.

Németország. Éjszakánmet körökben jelenleg egy kézirat okoz nagy föltűnést. Szerzője gróf Münster, hajdani hannoverai miniszter. Címe: „Az én részem az 1866-iki hannoverai eseményekben.” Ezen iratot a gróf csak gróf ismerőseihez és barátaihoz küldötte szét; könyvkereskedelmi uton nem is kapható. Kiemeljük belőle a következő jellemző dolgokat: Langensalza után Münster a királyné kívánatára a királyt Altenburgban fölkereste, hogy őt a Poroszországi kibékülésre, kormányrendszerének megváltoztatására és bécsi utjának föladására bírja.

A király őt eleinte a legvilágosabb hidcséggel fogadta aztán csak langensalza győzelméről beszélt s mainap így nyilatkozott, a mi későbbi bécsi magatartását is megmagyarázza: „Az osztrák császár híven pártján fog maradni, valamint ő és híven pártját fogta az osztrák császárnak; Hannover önállása garantirova van s a mig Ausztriának egyetlen egy katonája van, addig Hannover nem veszhet el. Velenczének Franciaország kezébe való kiszolgáltatása által a déli hadsereg rendelkezhetővé válik, Poroszország aztán osztrák s a francia seregektől levén fenyegetve kénytelen békét kötni vagy elveszni.”

Midőn gróf Münster ezen illúsiókat czafoglatta a király mitsem akart hallani a poroz föltételekről. Az egyetlen, a mit Münster töle kinyert, a király azon ígéréte volt, hogy nem megy Bécsbe. De gróf Platen mégis nemokára rábirta, hogy odamenjen s Mária királyné parancsot kapott a királytól, hogy Münster ne fogadja többé. Münster ezután még azt tanácsolta a királynak, hogy mondjon le trónjáról a koronaherezege javára, de választ erre nem nyert.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő:

ZOVÁNYI J. MIHÁLY.

T Ö Z S D E.

Pesti áru- és értéktőzsdé márczius 24. én.			Magyar értékpapírok árkelete.			Bécsi börze márczius 19. án.			Részvények.		Elsőbbségi kötvények.				
Gabna-árak.			Pesti keresked. bank			Államadósság.			Nemzeti bank		1862. Erzsébet vasut				
Súly- fontokb.	Ára mérőnkint		Adva	Tartva		Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva	Adva	Tartva		
Buza búsági	83-85	5.80-6	643.	646.	5% osztr. értékű	53.80	54.	710.	712.	80.50	81.	1867. államvasut	117.25	117.75	
" tiszai	86-88	6.55-6.65	202.	206.	" adómentes	58.15	58.90	189.30	189.50	97.25	97.50	Déli vasut	88.25	86.75	
" pesti	83-85	5.80-6	233.	235.	" nemzeti kölcsön	64.30	61.60	585.	588.	83.50	84.	Cseh nyugoti vasut	88.25	86.75	
Kétszeres	86-88	6.55-6.65	78 1/2	79 1/2	" metalliques	57.10	57.25	115.	1.50	—	—	Tiszai vasut	—	—	
Rozs	83-85	5.80-6	437.	440.	1860 ki sorsjegy	82.90	83.20	173.	175.	91.	91.50	Gal. Károly Lajos vasut	—	—	
Árpa serfőzésre	86-88	6.55-6.65	1285.	1295.	Magyar földterhm. kötvény	70.75	71.25	172.	172	—	—	Magyar északi vasut	—	—	
" etetésre	83-85	5.80-6	1980.	2199.	Bánati	70.	70.75	252.30	252.50	74.75	75.25	Lemberg-csernov. vasut	—	—	
Zab	68-70	2.40-2.60	810.	820.	Horvát	70.25	71.	170.70	170.80	81.40	81.80	Erdélyi vasut	93.	94.	
Kukorica búsági	45-47	1.70-1.75	438.	440.	Erdélyi	70.25	70.50	139.25	139.75	—	—	Ausztr. Dunagőzhajóz. társ.	—	—	
Bab új	78-80	4.30-4.35	880.	900.	Sorsjegyek.			203.50	204.	—	—	Pesti lánchid	—	—	
Köles	68-70	2.40-2.60	585.	590.	Hitelintézeti	100	131.70	131.90	131.90	—	—	Érték és pénz.			
Répeze	45-47	1.70-1.75	617.	620.	Dunagőzhajózási	40	26.25	26.70	146.75	147.25	96.52	96.60	Frankfurti váltó	—	—
Záloglevelek.			225.	230.	Budai	40	131.	135.	147.	147.	115.20	115.40	Londoni váltó	—	—
Nemz. bank kisors. ezüst	94.40	93.60	660.	665.	Eszterházy hg.	30	31.50	32.	74.	76	45.80	45.90	Párizsi váltó	—	—
" o. ó.	90.	90.20	263.	265.	Salm	20	25.75	26.25	141.85	142.25	5.45	5.46	Cs. arany	—	—
Magyar földhitelintézeti	90.75	91.25	240.	245.	Pálffy	20	24.25	24.75	492.	494.	9.23	9.24	Napoleon'd'or	—	—
Ausztriai	96.50	97.	76 1/2	76 3/4	Clary	20	17.50	18.50	383.	385.	1.69 1/2	1.70	Egyleti tallér	—	—
			547.	550.	St. Genois	20	21.	22.	—	—	—	—	Ezüst	—	—
			390.	400.	Windischgrätz	20	17.50	18.50	—	—	—	—		—	—
			385.	390.	Waldstein	20	17.50	18.50	—	—	—	—		—	—
			70.	71.	Keglevich	10	14.75	15.25	—	—	—	—		—	—
			90 3/4	91 1/2											
			96 1/4	96 3/4											

H I R D E T É S E K.

Igen fontos új találmány.
A t. cz. gyapju-termesztők és kereskedőkhez!

A külföldi és tengerentúli jól mosott és kezelt gyapju a rendszeren roszul mosott és kezelt hazai gyapju árával annyira sújta, hogy a hazai gyapjutermeles és kereskedelem jövőben csak úgy lehet előnyös, ha gyapjuunk tisztasága és jó kezelése a verőket meggyeri. A divatozó juhmosás (usztatás) azonban legjobb ügykezelést daczára gazdáinknak mily ritkán sikerül. Ezen nagy baj megszüntetése végett alulírottak már is a jövő nyírásra elvállalják a juhbonádák tisztítását mindentől a jószághelyén az általuk feltalált „juh bunda mosósás” által, melyvel az eleven juhmosás (usztatás) és annak számtalan baját mind elesnek, minthogy a birkákat termelés és piszokjukban nyírtnak, a lenyirt gyapjubunda a bojtján és hasonló szeméttől megtisztítván, kis kézi mosógépe (pléh-bundatartó) tétetik és egy általunk feltalált gyapju előnyös növényi feloldóvasztó folyadék segítségével minden víz vagy kútnál a kéznek a gyapjuval érintkezése nélkül — hófehérre és tisztára a leg- rövidebb idő alatt megsztatik, úgy hogy a gyapju és azok szálcsoomagait természetes fekvésükben, és a juh bunda egész összefüggése (hálfőrmája) sértetlenül megmaradnak végre a szabadban megszáritatván és az egyes bundák osztályoztatván, a gyapju alkalmas zsákokba külön oszmagoltatik.

T. rendelőknek számára készek vagyunk próbamósa- teljesíteni és e szerint a főmosásért jó tállni. A mosás- díj a mód és a feloldóvasztó szer után minden bundánál 10 kr. az első és négy kr. a második-nyírásnál. A mosógépek csak nálunk rendelhetőek meg, áruk egyenként 20 frt, melyvel egy személy naponként 150—200 bundát moshat. Rendelőinknek körtlányes utasítást küldünk.

Elvállalunk a t. kereskedők és termesztőkől mindenféle roszul mosott bojtjános és homokos gyapjukat az emittelt tisztítás végett itt és a vidéken. E. évi márcz. 23-án gyapju-mosó-gyárunk Pesten varoserdőben, az állatkert mellett, 1536. sz. a. meg fog nyit- tatni és szívesen elvállalunk próbamósa- sára minden juhnyerszétől hozzánk beküldendő piszkosan lenyirt juh- bundákat. Megrendelések intézendők alulírottakhoz Pesten, Dorottya-utca 4. sz. a.

Hécei Adolf és Társa.

Bizonnyitvány.

Hécsy Adolf ur gyapjubunda mosási újabb mód- szere felett a 1867. évi 49-ik számú gazdasági lapok- ból értesülvén, 1868. évi mártius 3-án Hajós mezővá- rosában 20 db különféle korú és nemű, a természetes szenyben lenyított gyapju bundákkal — számos rész- vevők jelenlétében — kisorslet tevéen arról bizony- ságot teszünk, hogy ezen gyapjubundák 18—20 foku meleg vízben 13 perc alatt a Hécsy Adolf ur által felfedezett mosóporral tiszta felharságvé mosattak.

Kelt Hajósban 1868. évi márt. 3-án.

Spech Lajos s. k.

kalocsai éseki uradalmi igazgató.

Simig Rezső s. k.

főkápt. urad. tisztartó.